

POSICIONAMENT DE L'ASSOCIACIÓ DE DONES DEL MÓN RURAL DAVANT LA PROPOSICIÓ DE LLEI DE CREACIÓ DE L'AGÈNCIA DE LA NATURA DE CATALUNYA

Dones del Món Rural és un grup de dones rurals de Catalunya, principalment ramaderes i pageses, que vetlla per a donar visibilitat a la seva feina, defensar els seus interessos i necessitats, crear sinèrgies i millorar la igualtat d'oportunitats del sector. Som la veu de les dones que treballen al sector agrícola-ramader-silvicultor, que constitueixen un pilar molt important de l'economia nacional catalana.

Tenint en compte que ens hem sentit interpel·lades davant la tramitació i continguts de la proposició de llei de creació de l'Agència de la Natura de Catalunya.

S'ha acordat, PER CONSENS dels membres presents, exposar el posicionament següent:

Aquests dies hem vist que l'esmentada proposta de llei aixecava polèmica. Diferents entitats, associacions, Ajuntaments i Consells Comarcals han mostrat la seva opinió a favor o en contra.

Des de l'Associació de Dones del Món Rural, creiem que el que hem de fer és lluitar per defensar els interessos de la pagesia i no entrar en polèmiques que, moltes vegades, són promogudes per interessos partidistes i polítics.

Per tant, les principals reflexions que volem exposar són:

- No volem més normatives redactades des d'un despatx urbà sense tenir en compte la realitat del món rural. No volem més entrebancs. Volem treballar junts. El departament de territori i el departament d'agricultura haurien de saber anar de la mà. Per tant, caldria evitar la duplicitat de competències, que només existís un interlocutor que es quedi al departament d'agricultura, ja que ja s'han incorporat moltes millores ambientals en les nostres produccions.
- És inacceptable que es plantegin temes de protecció, planificació, gestió, restauració, millorament i estudi del territori, i la representació política tingui el pes important, i part de naturalistes i ecologistes, i una mínima participació de professionals del ram i del territori afectat. Ningú coneix millor el medi natural que les persones que hi treballem a diari i que hi vivim en ell.
- Tampoc es pot eludir la necessitat de sostenir la població rural i les activitats agràries que desenvolupen silvicultors, ramaders, pagesos i empreses de serveis vinculades al medi natural, per assegurar la conservació dels agrosistemes i la biodiversitat associada. El territori no serà sostenible sense l'agricultura. De la mateixa manera que els pagesos i ramaders no podem ser l'únic agent que gestioni el nostre patrimoni natural, des de la visió més ecologista se'ns ha de veure com un element indispensable. Els més ecologistes som els pagesos, silvicultors i ramaders.

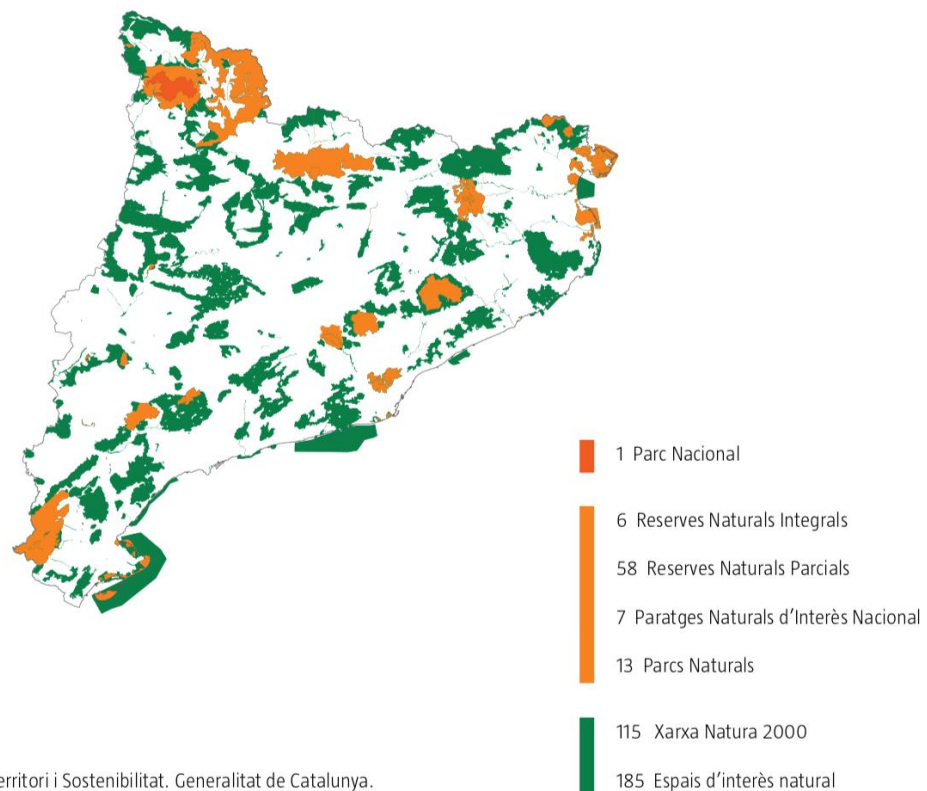
- El món rural i les activitats agràries que s'hi desenvolupen són indispensables per tenir un país més resilient i menystenir-lo no és una bona fórmula per avançar en la conservació de la biodiversitat, que és un factor clau de resiliència.
- Són necessàries polítiques de desenvolupament rural per evitar l'abandonament del món rural, la pèrdua de pastures, camps i conreus i el creixement de la superfície forestal.
- Reclamem dinamitzar el món rural i litoral facilitant que les persones que hi viuen puguin tenir nous projectes i oportunitats.
- S'ha de crear ocupació, reforçar un sector econòmic especialitzat en petites i mitjanes empreses, i contribuir al desenvolupament local.
- S'ha de garantir un espai multifuncional i un territori de qualitat, però a tots els nivells; no només per a l'oci, la salut, el turisme, l'observació, la investigació i la tranquil·litat.
- Volem polítiques de governança col·laborativa adaptativa, vinculada a la intel·ligència col·lectiva i a la participació de diferents agents en el disseny i implementació de les polítiques. A Catalunya tenim un sistema legal que posa molts pals a les rodes a les iniciatives privades en sòl no urbanitzable.
- Estem cansades del freqüent i desafortunat enfrontament entre les polítiques del Departament de territori i sostenibilitat i les del Departament d'agricultura. Un enfrontament que sovint es trasllada en una manca d'agilitat i un excés de burocràcia que freqüentment impedeix el desenvolupament del territori (posant en risc el sector primari) i la pròpia conservació de la biodiversitat.
- No volem duplicitat de competències ni més despesa pública.
- Tampoc volem que es carregui al sector amb més taxes i tràmits.
- L'article 2 de la proposició de llei de creació de l'Agència de Patrimoni Natural descriu que: *L'Agència de la Natura de Catalunya té per missió la protecció, la planificació, la gestió, la restauració, el millorament i l'estudi del medi natural de Catalunya, tant en l'àmbit continental com en el marí, amb la finalitat de conservar-ne el patrimoni natural, la biodiversitat i la geodiversitat, i de garantir els serveis ambientals i les externalitats positives dels ecosistemes, amb criteris d'integritat, sostenibilitat, persistència i eficiència.*

És que no disposem ja de suficients lleis d'espais naturals que vetllen per aquest tema i amb caràcter vinculant per a tots els altres instruments de planificació física del territori? (disposem d'espais naturals de protecció especial, Pla d'espais d'interès natural (PEIN), diferents plans especials de protecció del medi natural i el paisatge, xarxa Natura 2000,...)

Definició extreta a la web del Departament de Territori: *Als plans de protecció del medi natural i el paisatge es determinen els objectius de l'espai natural, regulen els usos del sòl i l'aprofitament dels recursos naturals, l'ús públic de l'espai i la seva utilització per al gaudi dels ciutadans, i estableixen les mesures necessàries, tant normatives com, si escau, d'actuació, per conservar el patrimoni natural, la biodiversitat, la geodiversitat i la qualitat paisatgística dels espais naturals. També poden establir la zonificació de l'espai i la regulació de la seva xarxa viària, delimitar zones perifèriques de protecció, àmbits d'influència i àmbits de connectivitat amb altres espais naturals, i establir mesures per a la promoció socioeconòmica i de governació de l'espai.*

Precisament la competència i tramitació d'aquests plans correspon al departament competent en matèria de medi natural i biodiversitat aprovar-los inicial i provisionalment, i al Govern aprovar-los definitivament. Per tant, **ja existeix el mecanisme per a la protecció, la planificació, la gestió, la restauració, el millorament i l'estudi del medi natural de Catalunya. Seria qüestió de completar-los, actualitzar-los, modificar-los, crear-ne de nous,....** (Adjuntem al final del document un recull de la llei d'espais naturals i el Pla d'espais d'interès natural).

SENP
Sistema d'Espais Naturals Protegits

Font: Departament de Territori i Sostenibilitat. Generalitat de Catalunya.

- Tampoc podem evitar fer-ne un paral·lelisme amb l'Agència Catalana de l'Aigua, també gestionada pel Departament de Territori, que només ens serveix per posar impediments i problemes a l'hora de realitzar la nostra activitat agrària i ramadera. Per no parlar de la nul·la gestió de les lleres dels rius que estan sota la seva competència i que, en els últims aiguats, s'ha posat de manifest, tot i que fa anys que la gent del territori i els ajuntaments els ho adverteix.
- Representativitat ínfima del territori:
 - El model d'Agència proposat menysté també la propietat forestal, ja que la majoria d'actuacions seran en espais naturals, la superfície majoritària dels quals, són de propietat privada. I l'òrgan de gestió d'aquesta agència comptarà tan sols amb un representant. De manera que la propietat forestal queda relegada a un valor mínim (1/20 en el consell de direcció, en front els 2/20 que s'atorga a ecologistes i naturalistes).

- Així mateix passa amb els ens locals, aquells més propers als ciutadans, que si bé són aquells que poden fer més ressò del territori, també queden reduïts a la mínima expressió: 3 membres de 20, davant dels 12 representants de la Generalitat).
- Finançament d'aquesta Agència:
 - Tal com es desprèn de l'apartat a) de l'article 7 del projecte de llei, segueix essent el pressupost de la Generalitat que, com s'ha vist, són insuficients.
 - De l'apartat b) ens podem plantejar d'on sortirà aquest Fons del Patrimoni Natural? Quin impacte real causarà aquesta nova taxa que s'imposarà? Com, quan i quant es podrà disposar dels fons recaptats per aquesta?
- El Fons de Patrimoni Natural NO es destinarà íntegrament a "...impulsar actuacions ... de patrimoni natural i biodiversitat..." com sembla. Si no que, tal com continua la disposició addicional sisena en el seu punt 4, es cura les espatlles atenent al fet que "... es poden destinar recursos econòmics del Fons del Patrimoni Natural a la dotació dels mitjans tècnics i humans necessaris per a gestionar-lo."

Tenint en compte totes aquestes reflexions debatudes al llarg dels darrers dies, s'acorda per consens de les membres presents el següent:

Dones del Món Rural posa en dubte la necessitat de creació de l'Agència de la Natura de Catalunya i proposem l'aturada de la tramitació i el replantejament del sistema i organisme proposat, obrint un nou període on s'interpel·lin tots els actors del territori, fent èmfasi en la importància que la governança de qualsevol nova institució tingui en compte una representativitat territorial suficient.

Annex:

Recull de la llei d'espais naturals i el Pla d'espais d'interès natural

L'origen del sistema d'espais naturals protegits propi de Catalunya cal situar-lo en la promulgació de la Llei 12/1985, d'espais naturals (modificada posteriorment per la Llei 12/2006, de 27 de juliol, de mesures en matèria de medi ambient), que defineix una sèrie de figures de protecció (parc nacional, paratges naturals d'interès nacional, reserves naturals i parcs naturals), anomenats **espais naturals de protecció especial (ENPE)** amb un nivell de protecció elevat i dotats d'instruments jurídics i de gestió propi que permeten fer una gestió activa al territori.

La Llei 12/1985, d'espais naturals, estableix 4 categories d'espais naturals de protecció especial (ENPE) i, actualment, al territori català hi ha un total de 73 ENPEs distribuïts en Parc nacional (1), Parcs naturals (14), Reserves naturals (64) i Paratges naturals d'interès nacional (7), que conformen una superfície de 284.774 hectàrees terrestres i 6.020 hectàrees marines en el context del territori català.

Els espais naturals de protecció especial (els ENPE) són un tipus "especial" d'espais naturals protegits, designats específicament pel seu interès científic, ecològic, cultural,

educatiu, paisatgístic i recreatiu, amb l'objectiu de dotar-los d'uns règims de protecció i de gestió adequats a aquestes característiques. Formen part del sistema d'espais naturals protegits de Catalunya i, juntament amb la resta dels ENP i el territori de Natura 2000, configuren tot el sistema d'espais naturals protegits de Catalunya.

Posteriorment el 1992, el govern de Catalunya, tot complint amb la determinació legal que fa la Llei d'espais naturals, va aprovar el Decret 328/1992, de 14 de desembre del **Pla d'espais d'interès natural (PEIN)**. El Pla d'espais d'interès natural (PEIN), és l'instrument de planificació de nivell superior que estructura el sistema d'espais naturals protegits de Catalunya i l'integra dins del conjunt del territori en tant que el PEIN és un pla territorial sectorial enquadrat dins del Pla territorial de Catalunya (1995). Per bé que des d'aleshores el seu àmbit s'ha ampliat considerablement i les normes han estat modificades puntualment amb decrets successius. Jurídicament, el PEIN té els orígens en la determinació legal que fa la Llei 12/1985, de 13 de juny, d'espais naturals.

Amb la creació del PEIN s'assoleixen dos objectius fonamentals: primer establir un sistema d'espais naturals protegits representatiu de la riquesa paisatgística i la diversitat biològica del territori de Catalunya i segon donar una protecció bàsica a aquests espais. Tots els espais del sistema d'espais naturals protegits de Catalunya estan inclosos al PEIN.

D'altra banda, el PEIN és un pla territorial sectorial i s'equipara a altres instruments d'aquest tipus que es deriven la Llei 23/1983, de 21 de novembre, de política territorial. En el context de la planificació territorial, el PEIN esdevé un dels instruments de desplegament del Pla territorial general de Catalunya (aprovat pel Parlament de Catalunya l'any 1995). D'aquesta manera, **les seves determinacions tenen caràcter vinculant per a tots els altres instruments de planificació física del territori**.

Les normes del PEIN estableixen un règim de protecció bàsic aplicable en la totalitat del seu àmbit.

Aquest règim de protecció general pot completar-se en cada espai o conjunt d'espais mitjançant dues vies:

1. La formulació de **plans especials de protecció del medi natural i el paisatge**, que proporcionen als espais una ordenació d'usos i normes de protecció específiques.
2. La declaració **d'espais de protecció especial** (parcs nacionals, paratges naturals d'interès nacional, reserves o parcs naturals), la qual cosa comporta que els espais passin a tenir una regulació jurídica pròpia i una gestió individualitzada per preservar i potenciar els seus valors.

En paral·lel, la integració de l'Estat espanyol a la Unió Europea va significar la transposició de les diverses directives comunitàries de protecció ambiental, entre les quals la Directiva de 1979 i la Directiva d'hàbitats de 1992, que donaren lloc a la **xarxa Natura 2000**, sistema d'espais naturals protegits d'abast comunitari i

transnacional destinat a protegir hàbitats i espècies declarats d'interès i prioritari en l'àmbit de la Unió.

L'aprovació a la Unió Europea de les directives de conservació de la natura – Directiva hàbitats i Directiva Aus – van permetre incorporar a la xarxa europea d'espais protegits –la xarxa Natura 2000– una part molt significativa del patrimoni natural català, bo i mantenint un únic sistema d'espais naturals protegits amb la inclusió de tots els espais en el PEIN. Amb aquesta finalitat, la Llei 12/2006 modifica la Llei d'espais naturals per tal d'integrar automàticament al PEIN tots els espais designats d'acord amb les dues Directives europees (ZEC i ZEPA). Aquest fet implica la inclusió automàtica de totes les ZEPA des del mateix moment en que es publica al DOGC l'Acord de Govern que les designa. En canvi, tots els espais que són designats com a LIC només seran incorporats directament en el PEIN en el moment en que la Generalitat de Catalunya els designi com a Zones Especials de Conservació (ZEC).

Natura 2000 és una xarxa europea d'espais naturals que té com a objectiu fer compatible la protecció de les espècies i els hàbitats naturals i seminatural amb l'activitat humana que s'hi desenvolupa, fent que es mantingui un bon estat de conservació dels hàbitats i espècies i evitar-ne el seu deteriorament.

Natura 2000 és la iniciativa política europea més important de conservació de la natura. D'aquesta manera, la Unió Europea ha establert un marc legal que garanteix la protecció del patrimoni natural i, a més, s'ha compromès a salvaguardar-lo mitjançant la integració a Natura 2000 d'una mostra significativa dels hàbitats i les espècies que millor el representen.

Actualment a Catalunya existeixen 117 espais que estan declarats com Zones Especials de Conservació (ZEC) i 73 com a Zones de Protecció per a les Aus (ZEPA) (dades a 16 de desembre de 2019).

Plans de protecció del medi natural i del paisatge

D'acord amb la Llei 12/1985, de 13 de juny, els plans de protecció del medi natural i del paisatge (plans de protecció en endavant) són l'instrument de protecció, ordenació i gestió dels espais naturals protegits.

Els plans de protecció determinen els objectius de l'espai natural, regulen els usos del sòl i l'aprofitament dels recursos naturals, l'ús públic de l'espai i la seva utilització per al gaudi dels ciutadans, i estableixen les mesures necessàries, tant normatives com, si escau, d'actuació, per conservar el patrimoni natural, la biodiversitat, la geodiversitat i la qualitat paisatgística dels espais naturals. També poden establir la zonificació de l'espai i la regulació de la seva xarxa viària, delimitar zones perifèriques de protecció, àmbits d'influència i àmbits de connectivitat amb altres espais naturals, i establir mesures per a la promoció socioeconòmica i de governació de l'espai.

Els plans de protecció tenen la naturalesa jurídica pròpia dels plans directors urbanístics pel que fa a l'ordenació dels usos del sòl.

(Competència i tramitació)

Correspon al departament competent en matèria de medi natural i biodiversitat formular els plans de protecció i aprovar-los inicial i provisionalment, i al Govern aprovar-los definitivament. Els plans de protecció se subjecten a avaluació ambiental estratègica d'acord amb la legislació aplicable. Un cop aprovats inicialment, s'han de sotmetre a un procediment d'informació pública i a un tràmit d'audiència als ens locals compresos en l'àmbit territorial del pla, a les organitzacions professionals agràries més representatives, i a les associacions i agrupacions sense ànim de lucre de propietaris forestals i agraris més representatives de la zona d'interès, i s'han de sol·licitar informes del Consell de Protecció de la Natura, dels departaments interessats i dels organismes afectats per raó de llurs competències sectorials. Abans de sotmetre la proposta de pla a la seva aprovació definitiva, cal sol·licitar informe al departament competent en matèria d'agricultura, ramaderia i pesca i al competent en matèria de territori i urbanisme.

(Documents d'un pla de protecció)

Els plans de protecció han de contenir els documents següents:

- La memòria, que ha d'incloure els objectius de protecció de l'espai natural i del mateix pla; la diagnosi de l'espai amb relació a aquests objectius, i les referències o fonts d'informació emprades per a la definició dels objectius i l'elaboració de la diagnosi; i la definició i la justificació de l'ordenació establerta.
- Els plànols d'ordenació.
- Les normes.
- Les directrius d'ordenació i de gestió (no obligatòries).
- El programa d'actuacions (no obligatori)

(El Pla com a instrument de millora de la protecció de l'espai natural protegit)

Els plans de protecció poden establir la necessitat d'autorització de l'òrgan gestor de l'espai, o de comunicació a aquest, prèvies a la utilització de l'espai per al gaudi dels ciutadans.

Quan un espai disposa d'un pla de protecció, el seu òrgan gestor ha d'informar l'execució de qualsevol pla, obra, moviment de terres o explotacions dels recursos naturals, a l'interior o a l'exterior de l'espai protegit i que poden afectar-lo. Singularment ha d'informar sobre els efectes previsibles en la conservació de l'espai dels plans territorials i urbanístics i dels projectes d'actuació específica en sòl no urbanitzable, i també de les llicències urbanístiques sol·licitades que no requereixin l'aprovació prèvia d'aquests projectes.

Per últim, cal esmentar que el pla de protecció és un dels instruments previstos per al desenvolupament del PEIN. En aquest sentit, és una de les figures mitjançant la qual es pot establir la delimitació definitiva dels espais inclosos en el PEIN (article 16).

Es pot consultar a la web de la Generalitat de Catalunya, dins el Departament de Territori i Sostenibilitat els diversos Plans de protecció del medi natural i del paisatge.

Plans en elaboració

- Parc Natural del Cadí-Moixeró

Plans en tràmit

- Alta Garrotxa

Plans aprovats definitivament

- Aiguamolls de l'Alt Empordà
- Pla especial Alfés
- Pla especial Cingles de Bertí
- Pla especial Estany de Sils, la Riera de Santa Coloma i els Turons de Maçanet
- Pla especial Montllober
- Pla especial Platja de Torredembarra
- Pla especial Riera de Sorreigs
- Pla especial Tamarit-Punta de la Móra
- Pla especial Volcà de la Crosa
- Pla especial de Castell-Cap Roig
- Pla especial de la Conreria-Sant Mateu-Céllecs
- Pla especial de la Desembocadura del Riu Gaià
- Pla especial de la Serra de Montsià
- Pla especial del Cap de Creus
- Plana de Lleida
- Tossals d'Isòvol i Olopte

Hi ha 28 plans de delimitació

I altres plans com son:

- Pla especial de protecció de l'Estany d'Ivars
- Pla especial de protecció del Massís del Pedraforca (PNIN)
- Pla especial de la Zona Volcànica de la Garrotxa (Parc Natural)